

't Overlaar in de buurtschap Zwiiep

Ben de Graaf

In deze bijdrage doet amateurarcheoloog Ben de Graaf verslag van een onderzoek, dat op 29 maart 2005 werd uitgevoerd in de bouwput voor een nieuw te bouwen huis op het terrein van de voormalige havesathe 't Overlaar.

Het onderzoek is uitgevoerd op verzoek van de gemeente Lochem, afd. Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken. Op 23 maart 2005 ben ik gebeld door de heer Dinkelman, met de mededeling dat er op 29 maart begonnen zou worden met het uitgraven van de bouwput voor hun nieuwe huis. De locatie waar de bouwput zich bevindt is gelegen op kaartblad 34C- Ruurlo van de topografische kaart schaal 1:25.000.

De coördinaten zijn: 462.26 en 228.76.

De NAP hoogte is ca. 14.00m +.

De afmetingen van de bouwput zijn 18x10 meter.

De bouwput

Het uitgraven van de bouwput is gestart om acht uur 's morgens. De eerste bak van de graafmachine liet geroerd zand zien, het zand was lemig. Het gebied bestaat uit beekoverstromingsafzettingen, dus dit was normaal. De diepte was circa 80 cm.

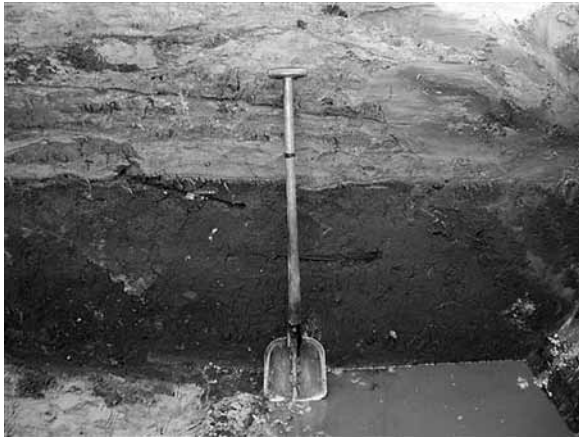
Van 80 cm tot 1.50 meter was het zandpakket geel-

grijs, van matig fijn tot matig grof zand, met enkel grindjes(kwarts). In het pakket zand zaten lemige banden, welke normaal zijn in dit gebied.

Hier is de leem uitgestreken door de bak.

Waar ik al op had gerekend, kwam uit: een zwart-bruine venige baggerlaag kwam op 1.50 tot 1.70 meter, te voorschijn. Het liet zich aanzien dat dit een oude gracht was.

Dit is de oude grachtovulling.

Naar beneden toe bestond de grachtvulling uit takken, het betrof delen van de els (Alnus). Ook kwamen er bewerkte stukken hout in voor, die brandsporen hadden. Het is niet uitgesloten dat dit restanten van een vroege voorloper van de havesathe zijn geweest. Het is aannemelijk dat dit huis in het stijdgewoel van een van de oorlogen die hier gewoed hebben, is verwoest.

Potfragmenten

Op de bodem, die was gelegen op een diepte van ca. 2.20 meter is een deel van een pot gevonden van het zgn. Elmpter waar. Dat is een geïmporteerde aardewerksoort uit het Eifelgebied in Duitsland. De potfragmenten bestonden uit een zgn. geknepen voet(standing) en enkele wandscherven. Een rand of hals is niet gevonden. De pot was zeer dunwandig en op een draaischijf gedraaid. De kleur was grijsblauw en vrij hard gebakken. Dit type aardewerk heeft een datering tussen 1175 en 1350.

Op een andere plek kwam nog een andere scherf te

Potfragmenten.

voorschijn, eveneens een blauwgrijze scherf, maar van een dikker materiaal en daterend uit de veertiende eeuw. Verder is er een kaak gevonden van een varken en de hals van een wijnfles.

Land van Lochem 2009 nr. 1

Varkenskaak, flessenhals en een rib(bot).

Begin beekzand.

Grachtvulling is donkere laag.

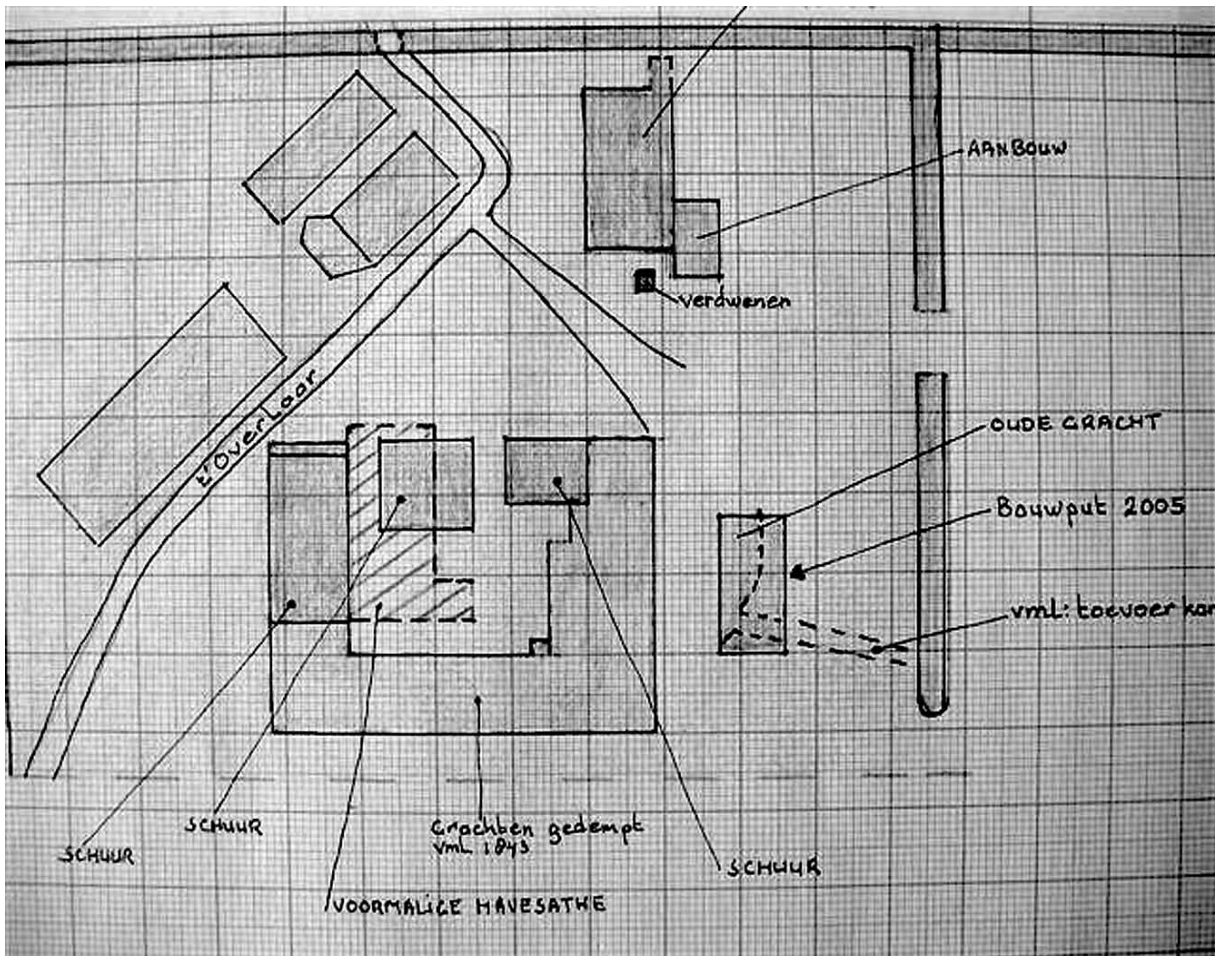
De gracht wordt zichtbaar.

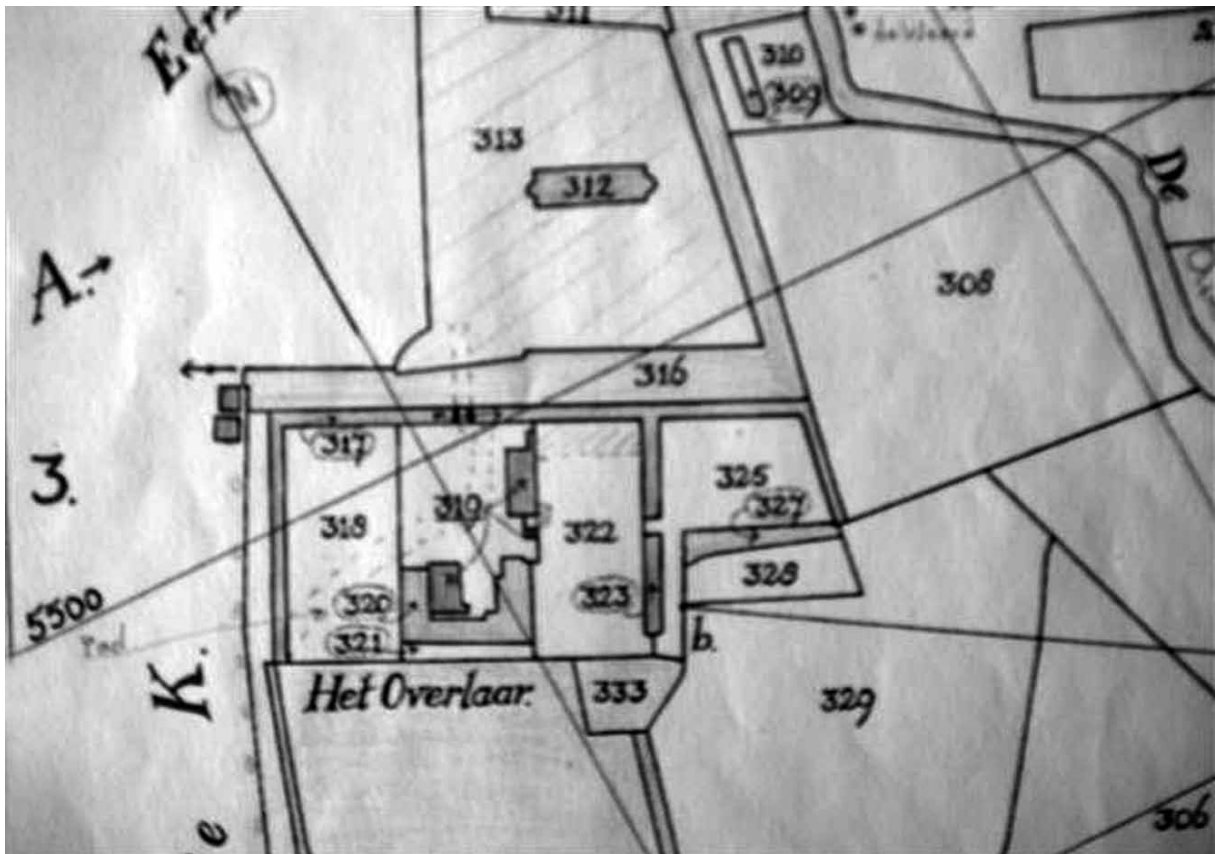
Verschillende lagen te zien.

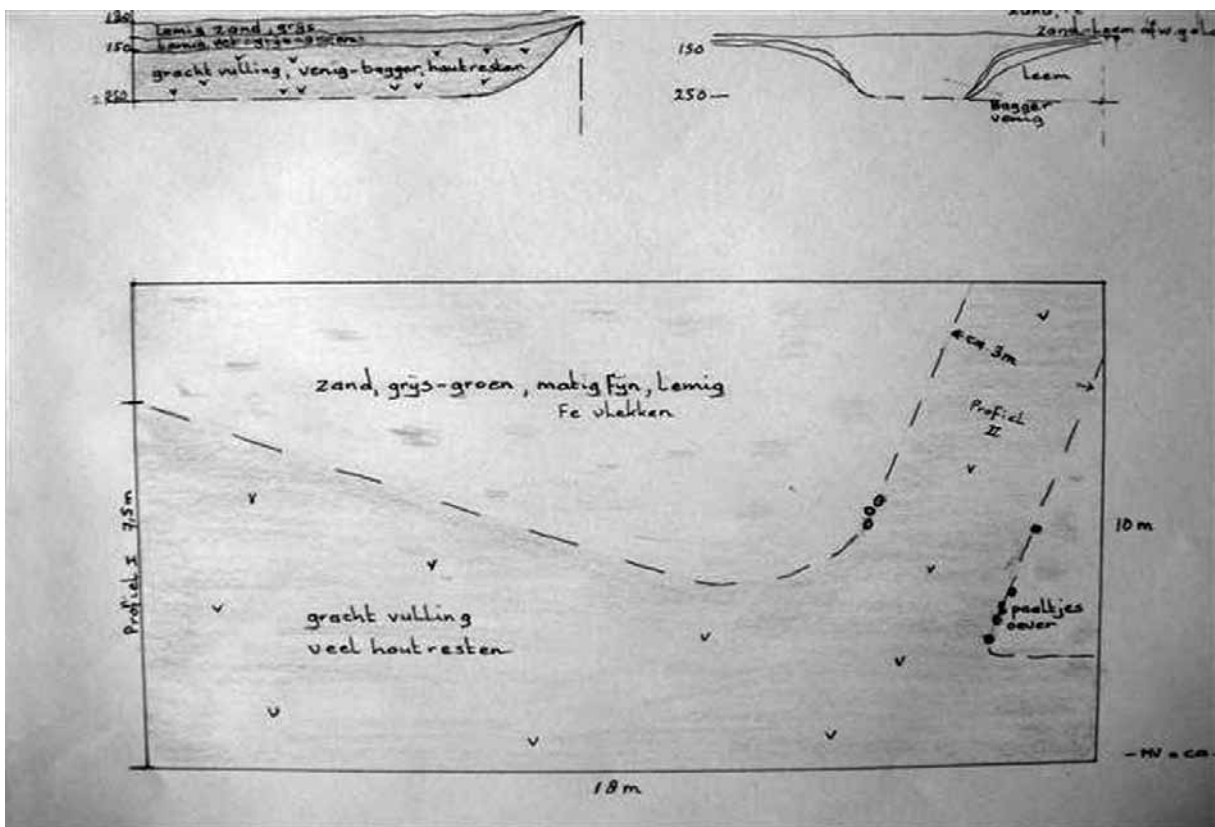
Doorsnede van de gracht.

Situatie tekening, het voormalige huis is gearceerd. Alle schuren zijn recent. (tekening B.de Graaf).

Kaart van het kadaster 1830.

De nieuw gevonden gracht, met toevoersloot, er heeft waarschijnlijk een sluisje in gelegen. De gevonden paaltjes wijzen daarop. (tekening B.de Graaf).

Het oorspronkelijke bouwhuis, bewoond door twee families.

De achterzijde van het bouwhuis.

Conclusie

Het is een beetje frustrerend dat er in zo'n mooie grachtvulling zo weinig vondsten zijn gedaan. Het komt waarschijnlijk omdat dit deel te ver van het huis heeft gelegen. Zo'n huis in de veertiende-veertiende eeuw had een keuken met een open stortkoker waar al het afval door in de grachten verdween. Dit zal ook hier het geval zijn geweest. Misschien komt er ooit een gelegenheid om het terrein beter te onderzoeken. We moeten nu tevreden zijn met de gegevens, die we

hebben kunnen optekenen. Het is dus wel degelijk van belang geweest om het graafwerk bij te wonen. Aan de hand van het gevonden aardewerk kan de bewoning op deze plek wat datering betreft terug gaan tot in laatste helft van de dertiende, begin veertiende eeuw. De oudste vermelding is tot nu toe 1339, op 23 maart van dat jaar. Er wordt geschreven "Zweder heer van Abcoude, betreft lijftocht aan het goed Overlaar". Dan volgt in 1382-1383 de vermelding "het erve Averlaar" (Geld. Rekenkamer).